

Självständigt arbete i krigsvetenskap, 15 hp

**REKGRUPPERNA I DE SVENSKA
INGENJÖRBATALJONERNA
-ÄR DE BARA ÖGON I TERRÄNGEN ELLER HAR DE MÖJLIGHET
ATT BITA IFRÅN?**

1 ABSTRACT

Kd Daniel Amador Eriksson, student at yrkesofficersprogrammet 06-09,
Fältarbetsskolan, Ing 2.

Reconnaissance squads in Swedish Engineer Battalions.
War Science.

This paper describes the Swedish reconnaissance squads in the engineer battalions, their equipment, tasks and organization. An analysis is made to compare the present weapons and fire power of the reconnaissance squad with an extended weapon alternative. The analysis focuses on the abilities *effect*, *protection* and *movement* in different situations typical of a reconnaissance squad.

The facts that are presented in this paper are mostly founded on the new field manual *FältarbR Dyktjänst 2007*, which regulates much of the reconnaissance activities. The aim of this paper is the making of a contribution in the developing progress of the new field manual and the reconnaissance squads in Swedish engineer battalions.

The result of the analysis shows that the extended weapon alternative would be an asset.

Key words: reconnaissance squads, diving squads, Swedish engineer battalions, weapons capacity, effect, protection, movement.

2 INNEHÅLL

1	Abstract.....	2
2	Innehåll	3
3	Inledning.....	4
3.1	Motiv för ämnesval.....	4
3.2	Bakgrund/syfte	4
3.3	Frågeställningar	5
3.4	Metodredovisning.....	5
3.5	Materialbeskrivning.....	6
3.6	Avgränsningar/antaganden och centrala begrepp.....	6
3.6.1	Centrala begrepp.....	8
4	Rekgrupperna i ingenjörtrupperna.....	9
4.1	Historik.....	9
4.2	Rekgruppen idag.....	9
4.3	Rekgruppernas vapenkapacitet.....	10
4.3.1	Rekgruppernas nuvarande vapenkapacitet. Vapenalternativ. 1.....	10
4.3.2	Rekgruppernas utökade vapenkapacitet. Vapenalternativ. 2.....	10
4.4	Rekgruppernas uppgifter	11
5	Typsituation.....	12
5.1	Standardförfarande- Metod för rekognosering med rekgrupp.....	12
5.2	Analys av tagandet av hitre strand.....	12
5.2.1	Sammanstöt vid tagande av hitre strand.....	14
5.3	Analys, upprättande av postering	15
5.3.1	Skjutavstånd	17
5.4	Analys, övergång av vattendrag	18
5.4.1	Val av vapensystem.....	18
5.4.2	Sammanstöt vid taktisk uppgång.....	20
5.4.3	Postering på bortre strand.....	20
5.4.4	Förflyttning tillbaka till hitre strand	21
5.5	Sammanfattning och slutsatser, tagande av hitre strand.....	21
5.6	Sammanfattning och slutsatser, upprättande av postering.....	22
5.7	Sammanfattning och slutsatser, övergång av vattendrag.....	22
5.8	Generella slutsatser.....	23
5.9	Diskussion	24
6	Avslutning	25
6.1	Sammanfattning.....	25
6.2	Förslag på vidare forskning.	26
6.3	Källförteckning.....	27
6.3.1	Litteratur	27
6.3.2	Övriga källor.....	27
6.3.3	Bildförteckning.....	27

3 INLEDNING

3.1 Motiv för ämnesval

Rekognoseringsgrupperna (rekgrupperna) som ingår i de svenska ingenjörbataljonerna har två huvuduppgifter. De skall kunna lösa rekognoserings- och fältarbetsuppgifter under vatten så väl som på land. Dessa uppgifter kan de utföra både som stöd för främre förband (combat support) och för bakre enheter (force support).¹ Rekgrupperna understödjer vanligen andra enheter men skall kunna uppträda och lösa uppgifter självständigt.²

Jag har lite drygt tre års erfarenhet av ingenjörstjänst där jag tjänstgjort större delen som ingenjörgruppchef, men även som ingenjörplutonchef. För tillfället genomgår jag yrkesofficersprogrammet vid Fältarbetskolan, Ing 2. Förbandet gav mig förfrågan att efter min yrkesofficersexamen börja arbeta som rekgruppchef, och sedan dess har mitt intresse för rekgrupperna ökat. Jag har alltid sett rekgrupperna som ingenjörbataljonens mest autonoma enhet som löser olika typer av uppgifter gällande rekognoserings- och underrättelseinhämtning. Efter att jag har förkovrat mig i olika reglementen och hört mig för hur rekgruppen är beväpnad, är min spontana reaktion att vapenkapaciteten är väldigt låg. Idag är rekgrupperna vanligtvis beväpnade med endast eldhandvapen för eget närskydd.³ Jag vill således undersöka hur en utökad vapenkapacitet skulle påverka rekgruppernas grundläggande förmågor *verkan*, *skydd* och *rörlighet*, och om man genom att öka dessa förmågor kan förbättra gruppens möjligheter till att skapa understöd och hantera en sammanstöt.

3.2 Bakgrund/syfte

Rekgruppernas uppgifter har under de senaste åren förändrats. En av anledningarna är övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar med ökade ambitioner internationellt. Dessa förändringar ställer nya krav på rekgrupperna i ingenjörbataljonerna. Krav på bland annat ett mer dolt och självständigt uppträdande vid lösandet av uppgifter har resulterat i nya utbildningsbehov vid utbildningen av fältarbetsdykare. Försvarsmakten insåg att det inte fanns några reglementen som på ett tillfredställande sätt kunde uppfylla dessa behov. Med anledning av detta påbörjades ett arbete för att ta fram ett nytt reglemente.⁴

Den första januari år 2008 fastställdes att det nya reglementet *FältarbR Dyktjänst 2007* skulle tillämpas för utbildning vid Ing 2. Detta reglemente skall kunna användas i konflikter av olika nivåer och grader av komplexitet. Reglementet syftar bland annat till att ge förbandschefer, stabspersonal och dykande personal stöd och kunskap om hur fältarbetsdykare och rekgrupper kan nyttjas vid markoperationer.⁵

Vid framtagandet av *FältarbR Dyktjänst 2007* var det naturligt att titta på andra nationers reglementen. Ett kanadensiskt reglemente behandlade det man var ute efter

¹ Krantz, Mikael, *Fältarbetsreglemente Dyktjänst* (Stockholm: Försvarsmakten, 2007), s. 13-15.

² Krantz, 2007. s. 11.

³ Krantz, 2007. s. 16.

⁴ I samtal med Mj Peder Andersson, Dykansvarig vid Ing 2, 09-01-29.

⁵ Krantz, 2007. s. 4.

och därför fick det ligga till grund för framtagandet av *FältarbR Dyktjänst 2007*. Naturligtvis anpassades *FältarbR Dyktjänst 2007* efter svenska Försvarsmaktens förutsättningar och behov.⁶

FältarbR Dyktjänst 2007 innebär nya tillvägagångssätt och rutiner för rekgrupperna som jag tror eventuellt kan kräva organisatoriska förändringar. Denna uppsats grundar sig mycket på detta nya reglemente och syftar till att förhoppningsvis bidra med att upptäcka eventuella utvecklings- och/eller förändringsbehov av dyktjänsten vid ingenjörbataljonen.

3.3 Frågeställningar

Jag kommer under detta arbete att fokusera och försöka svara på två frågeställningar:

- Vilken vapenkapacitet har rekgrupperna?
- Hur skulle en utökad vapenkapacitet påverka de grundläggande förmågorna verkan, skydd och rörlighet?

3.4 Metodredovisning

Uppsatsen kommer inledningsvis att vara deskriptiv där jag beskriver hur rekgrupperna ser ut rent organisatoriskt, vad de har för utrustning och vad de förväntas lösa för typ av uppgifter. Därefter kommer jag genomföra en analys för att dra empiriska slutsatser om rekgruppernas förmågor. De empiriska slutsatserna kommer jag att basera mycket på mina erfarenheter, men också på erfarenheter från erfarna befäl som arbetat med rekognosering.

Analysen kommer att utgå från en typsituation som hämtas utifrån de uppgifter som en rekgrupp kan tänkas lösa. Typsituationen kommer att delas upp i olika delsituationer. Standardförfaranden som beskrivs i de olika reglementena kommer att ligga till grund för hur rekgruppen agerar i de olika delsituationerna. Dessa delsituationer väljs inte bara med kriteriet att de är lämpliga för analysen utan också för att de går att applicera vid lösandet av andra uppgifter. Varje delförfarande kommer att analyseras utifrån förmågorna verkan, skydd och rörlighet och två olika vapenkapacitetsalternativ kommer att jämföras. Verkan kommer att ligga till grund för denna komparation, men jag kommer också att analysera synergieffekterna den varierande verkan har på förmågorna skydd och rörlighet. Vapenalternativen kommer att vara följande: nuvarande beväpning (vapenalternativ 1), samt en alternativ beväpning där vapenkapacitet är utökad (vapenalternativ 2).

⁶ I samtal med Mj Peder Andersson, Dykansvarig vid Ing 2, 09-01-29.

3.5 Materialbeskrivning

Jag kommer i mitt arbete att använda mig av litteratur som är utgiven och kontrollerad av Försvarmakten. Jag anser att den litteratur som är kontrollerad av Försvarmakten är mycket trovärdig och därför kommer huvuddelen av den information jag behöver att hämtas från den typen av litteratur. När jag beskriver vilka vapensystem som rekgrupperna idag förfogar över, kommer jag att utgå från aktuella utrustningslistor. Dessa listor innehåller den utrustning som rekgrupperna med säkerhet kommer tilldelas vid en insats.

Jag kommer använda ett provisoriskt reglemente avseende Ak 5C. Detta reglemente upphävdes 2008-06-30, men i brist på ersättande reglemente kommer jag tvingas använda det. Den information som jag kommer att inhämta från detta reglemente är dock av sådan art att den inte kommer att förändras, vilket gör den aktuell.

Vid informationsinhämtningen kommer jag också att använda mig av samtal med officerare som har erfarenhet inom de områden som avhandlas.

3.6 Avgränsningar/antaganden och centrala begrepp

När jag beskriver rekgruppernas nuvarande vapenkapacitet samt hur tillförd vapenkapacitet skulle påverka de grundläggande förmågorna *verkan*, *skydd* och *rörlighet* kommer jag att avgränsa mig. Det är endast burna vapensystem som är avsedda att verka mot en obepansrad fiende som kommer att analyseras. Utöver de vapensystem som rekgrupperna redan förfogar över kommer jag att undersöka möjligheterna som fyra nya system eventuellt kan tillföra. Dessa avgränsningar gör jag för att begränsa vapensystemen till ett hanterbart antal inom ramen för denna uppsats. De vapensystem jag kommer att analysera och bedöma vad de kan tillföra rekgrupperna är följande:⁷

- tung kulspruta
- kulspruta 90B
- prickskyttegevär 90
- ak5 granattillsats

Vapensystemen som jag har valt finns redan i Försvarmakten och är väl beprövade, således skulle de kunna tillföras rekgrupperna utan att det genomförs materielförsök och omfattande testverksamhet.

Enligt utrustningslistorna för rekgrupperna förfogar de inte över några handgranater. Det gör dock kompaniet som rekgrupperna tillhör och handgranater skulle troligtvis tilldelas rekgruppen vid insats.⁸ Men eftersom handgranater inte ingår i rekgruppens listor kommer de inte att behandlas i denna uppsats. Bland de listor som finns för rekgruppen finns två stycken avseende fordon. En av dessa listor medför att rekgruppen förfogar över en pansarbandvagn 302. Detta fordon är bepansrat, bandgående och bestyckat med en 20mm automatkanon vilket kan vara av stort intresse vid en analys av gruppernas förmåga till *verkan*, *skydd* och *rörlighet*. I praktiken har detta fordon aldrig använts i utbildningen utav rekgrupper och sannolikheten för att det skulle göras i

⁷ För beskrivning och data/prestanda anseende vapensystemen se bilaga 1

⁸ I samtal med Kn Peter Ernfridsson, typförbandsansvarig vid Ing 2, 09-01-28

framtiden är väldigt liten. Anledningen till detta är att fordonet på många sätt inte lämpar sig för en rekgrupp. Fordonet kräver bland annat en besättning och för en rekgrupp på sex soldater resulterar detta i personalbrist. Pansarbandvagn 302 är inte heller lämplig med hänsyn till aktionssträcka, lastkapacitet, möjlighet till dolt uppträdande mm.⁹ Således kommer jag i denna uppsats inte att behandla detta fordon.

Konsekvenser vid ett eventuellt införande av dessa nya vapensystem, som t.ex. behov av utökad utbildningstid för soldater, organisationsförändringar mm, kommer jag inte att ta hänsyn till. Anledningen är att Försvarsmakten just nu håller på att omorganiseras. På politisk nivå diskuteras det att eventuellt frånga värnpliktsystemet för att istället införa någon typ av yrkessoldater. Oavsett vad denna diskussion resulterar i kommer det troligtvis att innebära helt nya förutsättningar än de som är aktuella idag. Ett införande av nya vapensystem till rekgrupperna kommer sannolikt kräva ett nytt utbildningsupplägg. Detta kommer inte behandlas i denna uppsats utan fokus ligger på förmågorna vapensystemen bidrar med.

I Försvarsmakten har vi sex grundläggande förmågor.¹⁰ Detta arbete kommer dock främst behandla förmågorna *verkan*, *skydd* och *rörlighet* eftersom dessa förmågor är framträdande och direkt avgörande i strid.¹¹

Jag vill påpeka att jag kommer att använda mig av de standardförfaranden som finns i de olika reglementena. Vid skarp insats finns ofta flertalet faktorer som kan vara avgörande vid valet av tillvägagångssätt och teknik. Exempel på sådana faktorer är t.ex. tid till förfogande, terrängens beskaffenhet, underrättelser, hotbild, mm.¹²

⁹ I samtal med Kn Peter Ernfridsson, typförbandsansvarig vid Ing 2, 09-01-28

¹⁰ *Doktrin för markoperationer* (Stockholm: Försvarsmakten, 2005), s. 63-74.

¹¹ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 207.

¹² Krantz, 2007. s. 65.

3.6.1 Centrala begrepp

Rekgrupp: Grupp bestående av sex fältarbetsdykare, varav två är anställda officerare som är chef respektive ställföreträdare. De resterande fyra i gruppen är värnpliktiga fältarbetsdykare.¹³ Rekgrupper i detta arbete avser de svenska ingenjörbataljonernas rekgrupper.

Fältarbetsdykning, Combat Engineer Diving (C.E.D.) delas in i två områden: taktisk dykning och arbetsdykning.

”Taktisk dykning t.ex. rekognosering vid Combat Support Engineering (direkt stöd till främre förband) kräver anpassning till rådande taktiskt läge. Arbetsdykning utgör ofta en del som understöd av annan verksamhet t.ex. maskinarbeten/broarbeten vid generell stöd (Force Support Engineering) varvid avdelade förband har till uppgift att skydda verksamheten.”¹⁴

Ta terräng: Besätta viss terräng i visst syfte.

Handlingsfrihet:

”Handlingsfrihet krävs för att kunna möta oförutsedda situationer. Handlingsfrihet krävs vidare för att chef ska kunna ta initiativ och utnyttja eller fullfölja inledande framgång.”¹⁵

I detta arbete kommer de grundläggande förmågorna *verkan*, *rörlighet* och *skydd* att definieras enligt Försvarmaktens doktrin för markoperationer:

”**Verkan** genom bekämpning och annan påverkan syftar till att reducera motståndarens förmåga och vilja till fortsatt strid så att eget och överordnat mål kan uppnås.”¹⁶

”**Rörlighet** syftar till att manövrera avdelade system, förband och övriga resurser i tid och rum så att eget och överordnat mål kan uppnås.”¹⁷

”**Skydd** syftar till att – genom såväl tekniska som taktiska, passiva och aktiva åtgärder – skapa förutsättningar för ökad överlevnad, uthållighet och möjlighet till verkan så att eget och överordnat mål kan uppnås.”¹⁸

¹³ Krantz, 2007. s. 16.

¹⁴ Krantz, 2007. s. 13.

¹⁵ *Doktrin för markoperationer* (Stockholm: Försvarmakten, 2005), s. 39.

¹⁶ *Doktrin för markoperationer* (Stockholm: Försvarmakten, 2005), s. 67.

¹⁷ *Doktrin för markoperationer* (Stockholm: Försvarmakten, 2005), s. 69.

¹⁸ *Doktrin för markoperationer* (Stockholm: Försvarmakten, 2005), s. 71.

4 REKGRUPPERNA I INGENJÖRTRUPPERNA

4.1 Historik

1953 var första gången som man inom ingenjörtrupperna organiserat utbildade lätta dykare till krigsförbanden. Dykarna benämndes fram till 2003 rekognoseringsdykare men benämns numera fältarbetsdykare då det namnet bättre svarar mot den verksamhet som bedrivs. Innan 1953 var det endast ett fåtal yrkesbefäl som besatt dykkompetens. De användes vid utbyggnad av järnvägsbroar och var utrustade med en tungdykarutrustning som vägde runt 100 kg. Försvarsmaktens behov samt den tekniska utvecklingen avseende dykutrustning möjliggjorde allt lättare dykare.¹⁹

Dykarna gav markförbanden förmågan att lösa uppgifter på eller under vattenytan. De kunde rekognosera vid anfall över vattendrag samt genomföra fältarbeten under och i anslutning till vatten.²⁰ Eftersom huvuddelen av markförbanden än idag saknar amfibisk förmåga så kvarstår behovet av fältarbetsdykare och rekgrupper.²¹

4.2 Rekgruppen idag

I ingenjörbataljonerna finns två olika typer av rekgrupper. Skillnaderna mellan dessa grupper är huruvida de är inriktade mot combat support eller force support, samt den utrustning som behövs för att lösa specifika uppgifter inom respektive område. Grupperna har dock liknande utbildning och kan efter träning även lösa uppgifter som inte ryms inom huvudinriktningen. Rekgrupperna medför utrustning i eget gruppfordon vilket möjliggör att grupperna kan vara självförsörjande vid lösandet av uppgifter. Dock behövs stöd från trossenheten om uppgifter skall lösas under längre tid.²²

Generellt är en rekgrupp inriktad mot combat support lättare och mer lämpad för rekognosering i syfte att snabbt kunna ge stöd till främre förband. Vid större uppgifter, t.ex. att röja ett hinder i vattendrag, krävs utrustning som transporteras hos trossenheterna. En force support specialiserad grupp är mer lämpad för fältarbetsuppgifter. Eftersom de normalt understödjer de bakre förbanden har de av naturliga skäl snabbare tillgång till tyngre materiel som krävs vid t.ex. arbetsdykning.²³

¹⁹ Krantz, 2007. s. 6.

²⁰ Krantz, 2007. s. 11.

²¹ Krantz, 2007. s. 13.

²² Krantz, 2007. s. 15-17.

²³ Krantz, 2007. s. 23.

4.3 Rekgruppernas vapenkapacitet²⁴

4.3.1 Rekgruppernas nuvarande vapenkapacitet. Vapenalternativ. 1

Reksoldaterna är i dag beväpnade främst i självförsvarssyfte.²⁵ Beväpningen består vanligen av automatkarbin, pistol eller motsvarande.²⁶ Enligt rekgruppernas utrustningslistor har grupperna följande beväpning:

- 6 stycken ak 5C
- 2 stycken pistol 88C2
- 1 styck ksp 58B

Alla ingående i gruppen har således varsin ak 5C. De två pistolerna nyttjas av chefen och ställföreträdaren. Ksp 58B är ett gruppvapen och ingår som beväpning på gruppens fordon, men kan utan problem nedmonteras och användas avsuttet.²⁷

4.3.2 Rekgruppernas utökade vapenkapacitet. Vapenalternativ. 2

Rekgruppernas nuvarande beväpning kommer att jämföras med följande:

- 6 stycken ak 5C
- 2 stycken pistol 88C2
- 1 styck ksp 58B
- 1 styck tung kulspruta
- 1 styck psg 90
- 1 styck ksp 90B
- 1 styck 40mm granattillsats

Alla gruppmedlemmar har i grunden varsin ak 5C och cheferna har fortfarande varsin pistol. Den tunga kulsprutan är normalt fordonsmonterad, men kan även markgrupperas. Eftersom gruppen vid detta alternativ förfogar över 13 vapen så kan gruppen inte använda alla system samtidigt. Om t.ex. gruppen vid framryckning till fots väljer att ta med alla tillförda vapensystem förutom tung kulspruta så kommer de troligtvis inte ta med sig alla ak 5C.

²⁴ För beskrivning och data/prestanda anseende vapensystemen se bilaga 1

²⁵ Krantz, 2007. s. 11.

²⁶ Krantz, 2007. s. 31.

²⁷ Utrustningslista rekgrupp, orgår 2009, Försvarsmakten.

4.4 Rekgruppernas uppgifter

Rekgruppernas uppgifter delas in i *fältarbeten för rörlighet, fördröjande fältarbeten, fältarbeten för överlevnad* och *övriga fältarbeten*.

Fältarbeten för rörlighet

- Rekognosera övergångsområden och/eller övergångsplatser
- Röja undervattenshinder och minor
- Understödda övergångsoperationer
- Undervattensreparationer på flytande broar, båtar etc. för att möjliggöra återanvändning eller fortsatt användande av materielen

Fördröjande fältarbeten

- Förbereda och/eller utföra icke explosiva hinderarbeten
- Hinderarbeten genom förstöring (sprängning)
- Minera, i grunda vatten, vid troliga övergångsplatser

Fältarbeten för överlevnad samt övriga fältarbeten

- Stöd vid skadebedömning av broar, samt inspektion av färjor, båtar mm.
- Bärga utrustning och personal
- Assistera vid röjningsuppgifter på slagfältet, inklusive bärgning av fordon, vapen och röjning av oexploderad ammunition (OXA)
- Understödda civil-militära operationer, CIMIC
- Ingå i säkerhetsorganisation
- Rekognosera fältarbeten generellt²⁸

Normalt är att *en* rekgrupp löser *en* uppgift.²⁹ Säkerheten vid lösandet av denna uppgift står rekgruppen själv för, alternativt understöds de av annan enhet. Huruvida dykarna löser uppgiften självständigt eller understöds av andra enheter beror på faktorer som hotbild, tidigare underrättelser och krav på dolt uppträdande.³⁰

²⁸ Krantz, 2007. s. 14-15.

²⁹ Krantz, 2007. s. 16.

³⁰ Krantz, 2007. s. 45-46.

5 TYPSITUATION

Min analys kommer att utgå från en situation där rekgruppen skall lösa en uppgift på bortre strand. Vid denna typsituation tar gruppen inledningsvis hitre strand. Del av gruppen grupperar understöd och del av gruppen påbörjar dykoperation. Huvuduppgiften kräver att del av rekgruppen gör en taktisk uppgång på bortre strand. Den farligaste riktningen är bortre strand och understödet på hitre strand samt dykarna på bortre strand ansvarar tillsammans för säkerheten. Rekgruppen är själv ansvarig för säkerheten och har inga understödande förband att tillgå. Denna situation skulle troligtvis rekgrupperna lösa genom standardförfarandet för rekognosering av vattendrag och/eller bortre strand.³¹

5.1 Standardförfarande- Metod för rekognosering med rekgrupp

- 1) Rekgruppen närmar sig hitre strand med eller utan andningsapparater.
- 2) Gruppen tar terräng och säkrar platsen. Gruppen tar tillräckligt med terräng för att kunna göra ett urdragande vid behov.
- 3) Ett stridspar upprättar

postering vid hitre strand i syfte att kunna understödja övergången.

- 4) Två stridspar påbörjar övergången genom att ytsimma och/eller dyksimma.

- 5) Ett stridspar, utav de två stridspar som genomförde

övergången, upprättar postering på bortre strand i syfte att skydda vidare arbete och ett stridspar löser inhämtandet av rekognoseringssuppgifter.

- 6) När nödvändiga uppgifter är inhämtade omgrupperar de två stridsparen tillbaka till förutbestämd återsamlingsplats på hitre strand. Stridsparet på hitre strand understödjer förflyttningen.³²

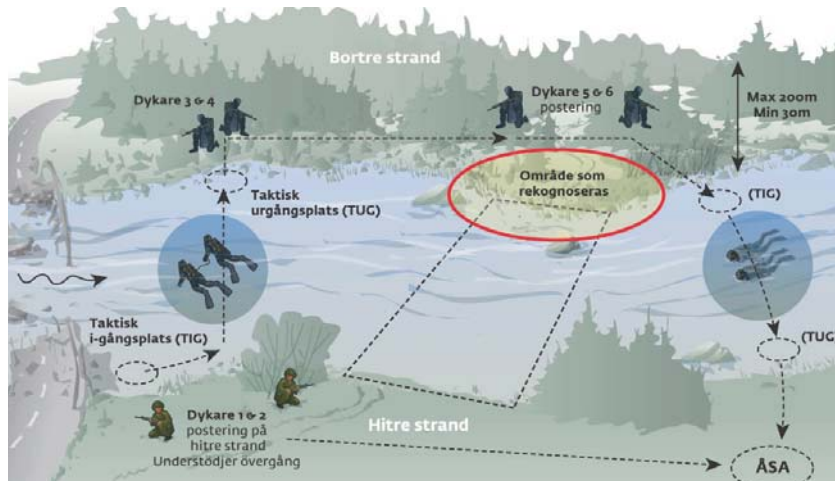

Bild 5.1: Standardförfarande vid rekognosering av vattendrag.

5.2 Analys av tagandet av hitre strand.

Inledningsvis när rekgruppen närmar sig vattendraget och hitre strand kan de välja att göra det med eller utan fordon. En uppenbar fördel vid framryckning med fordon som jag ser det är att rekgruppen erhåller ett högre tempo och bättre möjlighet att medbringa utrustning. Skyddsnivån är naturligtvis beroende på vilken typ av fordon man förfogar över och vilken skyddsnivå fordonet besitter. Om rekgruppen väljer att ta hitre strand uppsatt har de endast ett vapensystem som fullt ut kommer att kunna verka. Av erfarenhet vet jag att det som passagerare i ett fordon är svårt att observera och verka

³¹ Krantz, 2007. s. 66.

³² Krantz, 2007. s. 65-68.

med sitt vapen på ett optimalt sätt. Gruppen kommer således att få förlita sig på det fordonsmonterade vapensystemet. Med vapenalternativ 1 skulle detta vapen vara en ksp 58B. Detta medger god verkan mot oskyddad trupp och möjlighet att bekämpa oskyddade fordon. Med vapenalternativ 2 skulle det fordonsmonterade vapnet kunna vara en tung kulspruta istället. Det skulle innebära, förutom generellt bättre förmåga att verka genom högre eldkraft, att gruppen skulle få bättre verkan även mot en motståndare som vidtagit skyddsåtgärder samt förmågan att bekämpa lätt bepansrade fordon. Den största nackdelen som jag ser med att framrycka uppsuttet är att sannolikheten för upptäckt ökar. Vid denna typ av uppgift är normalt ett dolt uppträdande en framgångsfaktor.³³

Således anser jag att det är troligare att rekgruppen väljer att ta hitre strand avsuttet istället för uppsuttet. Fördelarna med detta, förutom dolt uppträdande, är att man får en bättre observation och bättre möjlighet att verka med i gruppen ingående vapensystem. Jag ser dock även nackdelar med detta förfarande. Först och främst kan det innebära problem att lämna fordonet, då det kan innehålla vapen och annan utrustning, som man ogärna lämnar utan bevakning. Tagandet av hitre strand kommer dessutom att ta längre tid och gruppen tappar skyddet och möjligheten att medbringa tyngre utrustning som ett fordon medger. En rekgrupp utrustad med vapenalt 2 kommer bl.a. inte att kunna ta hitre strand avsuttet och samtidigt kunna medbringa den tunga kulsprutan. Detta beror på att den är alltför tung och otymplig att förflytta flertalet gånger för en rekgrupp, således kvarstannar troligtvis det vapensystemet på fordonet. Om rekgruppen skall markgruppera den tunga kulsprutan så ser jag det som troligare att de gör det vid en mer stationär typ av verksamhet som t.ex. postering.

Ett alternativ till det avsuttna och det uppsuttna tagandet är att kombinera dessa metoder. Rekgruppen kan göra avsittning med fyra soldater som tar terräng samtidigt som förare och skytt framrycker med fordonet ett terrängparti bakom. Det är dock viktigt att fordonet framrycker på ett sådant avstånd att det inte röjer soldaterna som tar avsuttet. Vid detta förfarande har gruppen tillgång till samtliga tyngre vapensystem, även den tunga kulsprutan om gruppen är beväpnad enligt vapenalternativ 2, och förmågan att ta med utrustning ökar. Om gruppen väljer detta alternativ innebär det dessutom en ökad handlingsfrihet för rekgruppen. De fyra soldaterna kan vid en eventuell sammanstöt agera med fordonet. Fordonet kan snabbt leverera understöd eller göra en omfattning för att bekämpa motståndaren. Är fordonet dessutom bepansrat kan soldaterna ta skydd i fordonet. En nackdel som jag ser är att gruppen splittras och samband är ett måste för att chefen ska kunna ha möjlighet att leda och samordna. Det ställer också krav på att de fyra soldaterna som framrycker först verkligen säkerställer att fordonet kan framrycka utan att röja den kommande rekognoseringsuppgiften.

Jag anser att rekgruppen vid tagande av hitre strand bör göra det avsuttet med eller utan fordon som framrycker bakom. Det som, enligt mig, kan motivera att göra det uppsuttet är om man har synnerligen goda underrättelser som säger att hotbilden medger detta, eller tidsbrist. Det är en mängd olika faktorer som påverkar tidsuttaget vid lösandet av rekognoseringsuppgifter.³⁴ Om rekgruppen på egen hand skall ta hitre strand med en

³³ Krantz, 2007. s. 45.

³⁴ Krantz, 2007. s. 104.

osäker hotbild kommer troligtvis ett dolt uppträdande vara avgörande för att inte röja sig och eventuellt avslöja kommande verksamhet för motståndaren. Kravet på dolt uppträdande kommer onekligen att öka tidsåtgången vid lösandet av uppgiften och detta är något högre chef måste ta med i sin planering vid insättandet av rekgruppen.³⁵

5.2.1 Sammanstöt vid tagande av hitre strand

När rekgruppen tar hitre strand innebär det att de framrycker genom terrängen och uppträder på ett taktiskt riktigt sätt. Detta uppträdande syftar till att i första hand undvika en sammanstöt med en motståndare. Sammanstöten kan dock vara oundviklig och då syftar uppträdandet till att hantera sammanstöten på bästa sätt.³⁶ Det finns tre olika typer av sammanstöt. Då vi är på förhand, i efterhand eller i en duellsituation. Att vara på förhand innebär att vi upptäcker motståndaren innan motståndaren upptäcker oss. Om vi är på efterhand har motståndaren upptäckt oss och öppnar eld. I en duellsituation upptäcker vi och motståndaren varandra samtidigt.³⁷ Om rekgruppen skulle hamna i sammanstöt i förhand så skulle de i regel undvika strid eftersom de endast strider i självförsvar.³⁸ Detta beror dels på att rekognoseringsförmågan är en exklusiv förmåga, men också på att strid skulle röja rekgruppen och omöjliggöra lösandet av rekognoseringsuppgiften.

Skulle rekgruppen hamna i strid vid tagandet av hitre strand befinner sig gruppen förmodligen i en efterhands- eller duellsituation. Detta eftersom gruppen vid en förhandssituation antagligen skulle undvika strid och försöka göra ett dolt urdragande. Därför anser jag det ganska sannolikt att rekgruppen i striden också skulle vara tvungna att agera i efterhand eller samtidigt som motståndaren. Vid dessa situationer handlar det om att agera snabbt och bestämt för att kunna återta initiativet. Första åtgärden i efterhand är alltid att ta skydd och besvara elden. I en duellsituation vill man vara först att öppna eld och trycka ner fienden.³⁹ Rekgruppernas mål vid en sammanstöt i en efterhand- eller duellsituation är att överleva och dra sig ur situationen. För att överleva situationen behöver rekgruppen uppnå skydd och för att dra sig ur måste de uppnå rörlighet. Båda dessa förmågor påstår jag att gruppen uppnår främst tack vare verkan.

Genom att rekgruppen tar initiativet och skapar eldöverlägsenhet kan motståndaren drabbas av förluster och förvirring som troligtvis leder till handlingsförlamning. Eldöverlägsenhet uppnås och bibehålls genom att så många vapen och olika vapensystem som möjligt samtidigt verkar mot motståndaren, samt att gruppen agerar aktivt och med kontrollerad aggressivitet. Handlingsförlamningen hos motståndaren ger rekgruppen skydd och möjlighet till rörelse. När rörelsen påbörjas är det viktigt att eldöverlägsenheten bibehålls så motståndaren inte får möjlighet att återta initiativet.⁴⁰

Vid en sammanstöt under tagandet av borte strand anser jag att rekgruppernas förmåga att verka är avgörande för att gruppen skall överleva och dra sig ur situationen. Vid jämförelse av de två olika vapenalternativen är det uppenbart att rekgrupper med

³⁵ Krantz, 2007. s. 45.

³⁶ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 218-220.

³⁷ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 228.

³⁸ Krantz, 2007. s. 46.

³⁹ *Utbildningsanvisning strid för ingenjör förband 2006/2007*, (Försvarsmakten 2006). s. 62.

⁴⁰ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 235.

vapenalternativ 2 uppnår bättre verkan. Framför allt tack vare högre eldkraft och större kaliber men också på grund av längre skjutavstånd. Den psykiska effekten vapenalternativ 2 medför skall inte heller förringas. Kulsprutorna och granattillsatsen kommer, även om de inte direkt träffar motståndaren, antagligen att öka motståndarens känsla av förvirring och underlägsenhet mer än vad endast automatkarbiner hade gjort. Detta borde enligt mig innebära att motståndaren blir mer benägen att ta skydd vilket minskar hans förmåga att verka.

Gruppens rörlighet vid avsutten framryckning är kopplad till hur mycket utrustning gruppen måste medbringa. För mycket och för tung utrustning kan resultera i en fysisk belastning som medför en nedsatt rörlighet för soldaten. Onekligen innebär vapenalternativ 2 fler och tyngre vapensystem, framför allt kulsprutor. Den tunga kulsprutan bortser jag ifrån vid detta resonemang eftersom det enligt mig är högst osannolikt att rekgruppen har med sig den vid avsutten framryckning. Ksp 58B är, enligt min erfarenhet, det vapen som är osmidigast och mest krävande att framrycka med utav de vapen som ingår i vapenalternativ 2. Speciellt om en större mängd ammunition skall medföras. Detta beror inte främst på vikten utan mer på storleken och utformningen utav vapnet. Ksp 90B väger inte lika mycket som en ksp 58B och är inte alls lika otymplig att hantera. De två kulsprutorna innebär en nedsatt rörlighet vid tagandet av hitre strand. Samtidigt är kulsprutorna de vapen som vid en sammanstöt bäst bidrar till eldöverlägsenhet vilket leder till skydd och rörlighet i striden. En duglig ksp-skytt, med ksp 58B eller ksp 90B, kan enligt min erfarenhet utan problem hänga med gruppen så länge han eller hon inte behöver bära ytterligare utrustning. Jag anser att inte någon i gruppen, vid tagandet av hitre strand, bör medbringa något annat än vapenmateriel och stridsutrustning. Övrig utrustning kommer att minska gruppens rörlighet och förmåga att verka. Soldaternas totala fokus bör ligga på tagandet och det är svårt att genomföra om soldaten måste bära på en mängd tung utrustning. Utrustningen som behövs vid en senare rekognosering tycker jag bör finnas i fordonet, oavsett om fordonet framrycker bakom eller lämnas i ett bakre läge. När terrängen är tagen och säkrad kan gruppen hämta nödvändig utrustning.

5.3 Analys, upprättande av postering

När rekgruppen har tagit hitre strand och säkrat terrängen upprättar gruppen en postering med ett stridspar för att understödja övriga gruppens övergång till bortre strand. De soldater som genomför övergången kan inte verka med sina vapen innan de påbörjar den taktiska uppgången (TUG) och är därför i behov av understöd. Men även när gruppen tagit bortre strand anser jag att behovet av understöd från hitre strand kvarstår. Om reksoldaterna på bortre strand hamnar i sammanstöt eller av annan anledning snabbt måste tillbaka till hitre strand behöver de understöd. För posteringen innebär det att objektet (de fyra soldaterna) som skall understödjas kommer att befinna sig framför posteringen i ”osäker terräng”. Posteringen är en försäkring för objektet vid sammanstöt. Detta kan ställa krav på ett både kraftigt och välriktat understöd, för att undvika vådabekämpning, på förhållandevis långa skjutavstånd för direktriaktad eld. Posteringen ger soldaterna, som genomför övergången samt arbetet på bortre strand, möjlighet till skydd och rörlighet genom verkan.

Dagens rekgrupper som är beväpnade med vapenalternativ 1 kommer troligtvis att använda sin ksp 58B i denna postering tillsammans med en ak 5C skytt. Posteringen

kommer således att kunna verka på avstånd upp till 600m eftersom detta är det praktiska skjutavståndet för ksp 58B.⁴¹ Praktiskt skjutavstånd med ak 5C är 400m vilket innebär att ksp 58B är det enda vapnet som kommer att kunna verka upp till 600m.

Om rekgruppen är beväpnad med vapenalternativ 2 så ser jag framför allt tre vapensystem som kan vara lämpliga för posteringen: tung kulspruta, ksp 58B och psg 90. Den tunga kulsprutan medger förutom längre skjutavstånd, 1300m, och bättre fysisk verkan, en betydligt större psykisk effekt på motståndaren jämfört med ksp 58B. Den kraftigare kalibern kommer troligtvis att öka motståndarens känsla av obehag och minska hans förmåga att påverka rekgruppen. Jag anser att den tunga kulsprutan är det mest lämpliga understödsvapnet om man ser till de vapensystem som ingår i vapenalternativ 2. Ksp 58B kan dock vara ett bra komplement till rekgruppen om det ej finns tid att markgruppera den tunga kulsprutan eller möjlighet att föra fram fordonet med den tunga kulsprutan på.

Oavsett vilken kulspruta som används i posteringen är psg 90 ett bra komplement i vapenkapacitet. Psg 90 har ett praktiskt skjutavstånd på 800 meter och med detta vapen gäller ”ett skott en träff”.⁴² Förutom den goda förmågan att precisionsbekämpa som psg 90 medför kan den påverka motståndaren psykiskt och kan skapa ”prickskytteskräck”.⁴³ I en stridssituation uppträder normalt prickskyttar i stridspar med en skytt och en observatör.⁴⁴

”Prickskytten är en särskilt uttagen, utbildad och utrustad skytt, som tillsammans med en observatör självständigt löser såväl eld- som stridsuppgifter.”⁴⁵

Detta blir naturligtvis svårt vid postering för rekgruppen eftersom det kan vara svårt att avdela mer än ett stridspar för postering då övriga i gruppen troligtvis måste lösa annan uppgift. Skall posteringen understödja med både en kulspruta och ett psg 90 kommer prickskytten att vara utan observatör. Härvid är psg 90 skytten per definition inte längre prickskytt utan snarare skarpskytt.

”Skarpskytten är en särskilt uttagen, utbildad och utrustad skytt, som löser en elduppgift inom sin enhet”⁴⁶

Skarpskytten kommer naturligtvis ändå att kunna verka, om än med något nedsatt effekt jämfört med en prickskytt. Skarpskytten kommer dessutom med sin optik kunna målange och eldreglera åt kulspruteskytten vilket bidrar till bättre verkan av kulsprutan.

⁴¹ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 45.

⁴² *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 45.

⁴³ *SoldF*, (Försvarsmakten: Stockholm, 2001). s. 211.

⁴⁴ SjutR Psg 90, (Försvarsmakten: Stockholm, 2002). s. 14.

⁴⁵ SjutR Psg 90, (Försvarsmakten: Stockholm, 2002). s. 8.

⁴⁶ SjutR Psg 90, (Försvarsmakten: Stockholm, 2002). s. 8.

5.3.1 Skjutavstånd

En viktig skillnad mellan de olika vapenalternativen är på vilka avstånd rekgruppen kan verka med respektive alternativ. Vilka skjutavstånd rekgruppen kan verka inom kan vara direkt avgörande för att lösa olika uppgifter och posteringen på hitre strand är ett bra exempel.

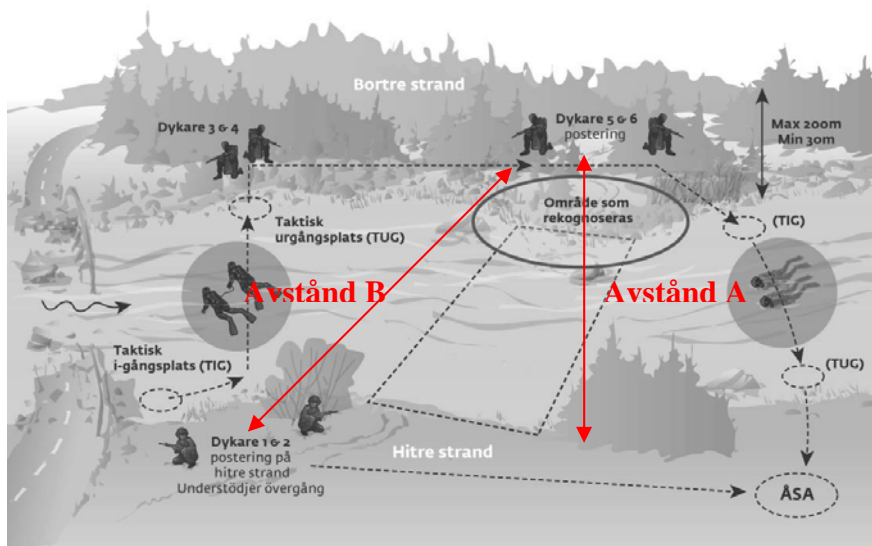

Bild 5.2: Avstånd.

Avstånd A är lika med vattendragets bredd och avstånd B är det faktiska skjutavståndet för posteringen på hitre strand. Vilka skjutavstånd rekgruppen kan verka inom är således avgörande för hur breda vattendragen kan vara vid rekognosering av vattendrag. Hur långt det avståndet är beror på en mängd faktorer. Även om vattendraget inte är bredare än 100-200m ser jag det inte som en omöjlighet, på grund av terrängen, att skjutavstånden för posteringen kan uppgå till 400-600m. Ofta kan hitre och bortre strand bestå av öppen terräng som ej medger samma skydd och skyl som betäckt terräng.⁴⁷ Posteringen kommer naturligtvis inte att vilja gruppera i den öppna terrängen på hitre strand precis som motståndaren inte kommer att vilja uppträda i den öppna terrängen på bortre strand. Posteringen strävar också efter en sidledsförskjutning i förhållande till objektet som skall understödjas för att minska risken för vådabekämpning. Dessa två faktorer kan innebära att skjutavstånden slutligen blir betydligt längre än vattendragets bredd.

Enligt vapenalternativ 1 kan rekgruppen verka upp till 600m med ksp 58B och 400m med ak 5C. Vapenalternativ 2 skulle innebära verkan upp till 1300m med den tunga kulsprutan och verkan med flera vapensystem på kortare avstånd. Viktigt är också att skilja på praktiska skjutavstånd och lämpliga skjutavstånd. För att uppnå det praktiska skjutavståndet för ett vapensystem krävs ofta väldigt gynnsamma förhållanden. Min erfarenhet säger att de praktiska skjutavstånden i regel inte är lämpliga skjutavstånd i en stridsituation. Att skjuta med t.ex. ak 5C och träffa på 400m är genomförbart, personligen skulle jag dock om möjligt undvika så långa avstånd. Detta eftersom sannolikheten för träff minskar i förhållande till ökat skjutavstånd.

⁴⁷ Krantz, 2007. s. 45.

Hur breda vattendrag rekgruppen klarar att rekognosera utifrån skjutavstånden för posteringen på hitre strand är svårt att säga eftersom terrängen är avgörande. Rekgruppen kommer dock att med vapenalternativ 2 kunna rekognosera bredare vattendrag än vad de kan med vapenalternativ 1 tack vare möjligheten till längre skjutavstånd.

5.4 Analys, övergång av vattendrag

När posten på hitre strand är upprättad och beredd att understödja övergången kan de två stridsparen påbörja yt- eller dyksimningen. När dykarna närmar sig bortre strand och måste bryta ytan för att ta sig upp på stranden genomför de en taktisk uppgång.

Uppgången är ett kritiskt moment då risken för upptäckt är stor. Den taktiska uppgången innebär att dykarna så dolt och ljudlöst som möjligt tar sig upp på och säkrar stranden. Soldaterna samarbetar i stridspar och understödjer varandra samtidigt som de understöds av posteringen på hitre strand.

De strävar efter att nå skylande

buskage/terräng och säkrar området kring stranden. När bortre strand är säkrad upprättar soldaterna en säker återsamlingsplats och personalen räknas in. Terrängen, uppgiften och tid till förfogande är faktorer som avgör hur långt

inåt land soldaterna tar sig på

bortre strand, men normalt tas inte längre än 200m. När personalen är inräknad och om det bedöms att rekgruppen inte är upptäckt, påbörjas lösandet av rekognoseringsuppgiften.⁴⁸

Bild 5.3 Taktisk uppgång

Rekognoseringsuppgiften löses genom att med ett stridspar inledningsvis upprätta en postering på bortre strand med uppgift att skydda det andra stridsparet så att de har möjlighet att inhämta rekognoseringsuppgifter. När nödvändiga uppgifter är inhämtade förflyttar sig personalen på bortre strand tillbaka till återsamlingsplatsen på hitre strand, gruppen återsamlas och rapporterar rekognoseringsresultatet.⁴⁹

5.4.1 Val av vapensystem

Dagens rekgrupper med nuvarande beväpning kan, förutom sina personliga ak 5C, endast ta med sig en ksp 58B vid övergången av vattendraget. Att de skulle göra det ser jag dock som högst osannolikt. På grund av att rekgruppen enligt vapenalternativ 1 endast förfogar över en ksp 58B anser jag det troligare att de skulle använda den i posteringen på hitre strand med uppgift att understödja övergången. Att dessutom göra

⁴⁸ Krantz, 2007. s. 50-51.

⁴⁹ Krantz, 2007. s. 68.

en taktisk uppgång, med krav på tyst och diskret uppträdande, med en ksp 58B som personligt eldhandvapen är, om inte omöjligt, troligtvis extremt otympligt. Man skulle dock under övergången kunna bogsera med sig kulsprutan för att använda i ett senare skede vid posteringen på bortre strand. Reksoldaterna är nämligen kapabla att medföra ca 20 kilo utrustning, utöver dykarutrustning och personligt eldhandvapen, med hjälp av vattentäta säckar och/eller lastbärare.⁵⁰ Men det innebär att gruppen inte skulle ha direkt tillgång till sitt kraftigaste vapensystem vid ett av de mest sårbara tillfällena, den taktiska uppgången.

Om rekgruppen skulle vara beväpnad med vapenalternativ 2 skulle beväpningen på personalen som genomför övergången kunna se ut på flertalet sätt. Det enda vapensystemet som de två stridsparen inte skulle kunna medbringa är den tunga kulsprutan eftersom den är för tung och opraktisk för den typen av verksamhet. Ksp 58B och psg 90 skulle soldaterna troligtvis välja att bogsera på grund av att systemen inte är optimala för en taktisk uppgång samt att optiken på psg 90 behöver skyddas från vatten i vattentäta säckar. Huruvida gruppen skall medbringa dessa två vapensystem anser jag att chefen måste besluta utifrån rådande förutsättningar. Chefen förfogar dock över vapensystemen och har möjlighet att ta med dem för att använda vid t.ex. posteringen på bortre strand. Rekognoseringsuppgiften kan innebära ett behov av annan utrustning som tvingar gruppen, på grund av deras begränsade förmåga att medbringa utrustning, att prioritera. Granattillsatsen är dock inte gränssättande på något sätt eftersom den sitter monterad på automatkarbinen och endast innebär en försumbart högre vikt för soldaten jämfört med en ak 5C i normalutförande. En eventuell pistol har chefen eller ställföreträdaren med sig i hölster och innebär inte heller några begränsningar för den taktiska uppgången. Erfarenheter från genomförda övningar i taktisk uppgång säger att pistolen ofta är ett smidigt vapenalternativ istället för automatkarbin.⁵¹ Det vapen som jag ser som mest aktuellt att tillföra soldaterna som genomför den taktiska uppgången för att utöka deras förmåga att verka, förutom granattillsats, är ksp 90B.

Ksp 90B kan innebära, till skillnad från granattillsatsen, en belastning för skytten som försvårar genomförandet av den taktiska uppgången. Den utökade tyngden gör troligtvis den taktiska uppgången något svårare och mer påfrestande för skytten, jämfört med om skytten är beväpnad med ak 5C. Min bedömning är dock att det är klart genomförbart och i de allra flesta fall värt besväret med tanke på den ökade förmågan att verka, främst genom ökad eldkraft. Då bortre strand är tagen är ksp 90B-skytten dessutom, enligt mig, lämplig att gruppera i posteringen som upprättas för att skydda rekognoseringen. Ksp 90B ger inte samma verkan som en tung kulspruta eller en ksp 58B, men den ger märkbart högre eldkraft en ak 5C.

⁵⁰ Krantz, 2007. s. 49.

⁵¹ I samtal med Kn Daniel Johansson, rektutbildad officer vid Ing 2, 09-01-14

5.4.2 Sammanstöt vid taktisk uppgång

Om rekgruppen förfogar över de vapensystem som vapenalternativ 2 innehåller kommer placeringen och nyttjandet av de olika vapensystemen se olika ut beroende på rådande förutsättningar när de två stridsparen påbörjar taktisk uppgång. För att kunna analysera gruppens förmågor *verkan*, *skydd* och *rörlighet* vid den taktiska uppgången kommer jag att utgå från ett fastställt läge. Detta läge grundar jag på de slutsatser som jag kommit fram till i de olika analyserna och därför ser som troligt. Läget ser ut enligt följande:

- Posteringen på hitre strand består av ett stridspar beväpnade med tung kulspruta och psg 90.
- De fyra soldaterna som genomför övergången och den taktiska uppgången är indelade i två stridspar. "Ettan" i respektive stridspar är gruppchefen och ställföreträdaren som är beväpnade med ak 5C och pistol. "Tvåorna" i stridsparen är beväpnade med ksp 90B, respektive granattillsats.
- Ksp 58B finns kvar vid posteringen på hitre strand.

Vid en eventuell sammanstöt under den taktiska uppgången gäller samma principer som beskrivs vid analysen om tagande av hitre strand. Är rekgruppen i förhand kommer de att försöka dra sig ur dolt utan strid, men om de hamnar i en efterhands- eller duellsituation kommer de sträva efter att ta initiativet genom bland annat eldöverlägsenhet. Vid en sammanstöt skapar rekgruppen skydd och rörlighet genom verkan. Gruppchefen måste också vid sammanstöt under den taktiska uppgången besluta hur stridsparen på bortre strand ska agera. Ska de tillbakarycka till vattnet, understödda av posteringen på hitre strand, för att simma därifrån eller ska de strida sig ur situationen på land och försöka skaka av sig motståndaren? Detta beslut måste grundas på situationens unika förutsättningar.⁵² Oavsett vilket beslut gruppchefen tar anser jag att gruppens förmåga till skydd och rörlighet, i sammanstöten, är beroende av gruppens förmåga att verka. Vapenalternativ 2 innebär större verkan på grund av högre eldkraft och kraftigare kaliber, samt längre skjutavstånd med bättre precision, för alla tre stridsparen. Detta resulterar i större sannolikhet för överlevnad vid sammanstöt under den taktiska uppgången.

5.4.3 Postering på bortre strand

Syftet med denna postering skiljer sig något från posteringen på hitre strand. Den syftar till att skydda inhämtandet av rekognoseringsuppgifter medan posteringen på hitre strand syftar huvudsakligen till att understödja övergången.⁵³ Posteringen på hitre strand har objektet framför sig i farlig riktning, jämfört med posteringen på bortre strand som har objektet bakom sig i redan tagen och säkrad terräng. Generellt anser jag att kravet på välriktad och hög eldkraft därav är lägre på posteringen vid bortre strand. Enligt mig är det viktigaste att de kan leverera en förvarning till övriga i gruppen, och vid behov öppna eld i självförsvar eller för att fördröja motståndaren så att gruppen hinner dra sig ur eller på annat sätt agera.

⁵² Dokument avseende generella anvisningar och metoder för ytsim, Attackdykarna, AMFBAT 2006, s. 10, tilldelat av Mj Peder Andersson, dykföreträdare Ing 2.

⁵³ Krantz, 2007. s. 68.

Den tyngsta beväpningen på denna postering om man utgår ifrån vapenalternativ 1 är en ksp 58B och en ak 5C. Personligen tror jag att man normalt skulle använda sig av två ak 5C eftersom man troligen vill placera sin enda kulspruta i posteringen på hitre strand. Detta beror på att den posteringen är i större behov av att kunna leverera en hög eldkraft. Förfogar rekgruppen istället över vapenalternativ 2 kan däremot beväpningen i posteringen på hitre strand se ut på ett flertal sätt. Alla ingående vapensystem förutom den tunga kulsprutan går att placera i posteringen och beväpningen kan anpassas efter rådande förutsättningar som t.ex. terräng, hotbild, skjutavstånd, mm. Om jag håller kvar vid det läge som beskrivs ovan inför den taktiska uppgången så förfogar soldaterna på bortre strand över en ksp 90B och en ak 5C med granattillsats, utöver grundbeväpningen i form av automatkarbiner och pistoler. Att placera båda dessa vapensystem i posteringen skulle ge längre skjutavstånd och generellt bättre förmåga att verka och fördröja motståndaren jämfört med två ak 5C.

5.4.4 Förflyttning tillbaka till hitre strand

När rekgruppen har genomfört rekognoseringen av vattendraget och inhämtat nödvändiga uppgifter, omgrupperar normalt soldaterna till hitre strand för att återsamla gruppen.⁵⁴ Posteringen på hitre strand understödjer denna förflyttning och analysen kring förmågorna i denna situation är den samma som beskrivs ovan i *analys, upprättande av postering*.

5.5 **Sammanfattning och slutsatser, tagande av hitre strand**

Rekgrupperna kan vid tagande av hitre strand välja att göra det uppsuttet, avsuttet eller i kombination. Det troligaste är att de väljer avsuttet eller i kombination. Oavsett vilken metod gruppen väljer kommer gruppens förmåga att verka, vid taktiskt riktigt nyttjande av vapensystemen, alltid vara bättre om de är beväpnade enligt vapenalternativ 2 jämfört med vapenalternativ 1. Gruppens dolda och fältmässiga uppträdande är avgörande ur ett skyddsperspektiv, eftersom en motståndare som inte vet var gruppen är inte heller kan påverka gruppen. Om rekgruppen hamnar i sammanstöt kommer de troligtvis att befinna sig i en efterhands- eller duellsituation. Det viktiga för gruppen är då att överleva och ta sig ur situationen. Genom verkan bekämpar och trycker rekgruppen ner motståndaren vilket medför att motståndaren inte kan verka, därav erhåller rekgruppen skydd. Genom detta skydd kan del av gruppen påbörja en förflyttning, därav erhåller gruppen rörlighet. Vilka vapen som skall medbringas och hur eventuell utrustning hanteras är upp till chefen att avgöra. Vapenalternativ 2 ger onekligen gruppen bättre förmåga att verka, framför allt genom högre eldkraft och kraftigare kaliber, samt större handlingsfrihet vid tagande av terräng. Den utökade handlingsfriheten och verkan ger således, vid en sammanstöt, rekgruppen bättre skydd och rörlighet. Sammanfattningsvis ökar det rekgruppens sannolikhet att överleva. Detta resonemang anser jag går att tillämpa oavsett om rekgruppen skall ta hitre strand, för att möjliggöra rekognosering av vattendrag, eller om de skall ta terräng, som inte ligger i anslutning till vattendrag, för att t.ex. rekognosera en vägbyggnation.

⁵⁴ Krantz, 2007. s. 66.

5.6 Sammanfattning och slutsatser, upprättande av postering

Vid upprättandet av en postering måste man ta hänsyn till flertalet faktorer vid val av beväpning. Om rekgruppen är beväpnad med vapenalternativ 2 har de återigen betydligt större handlingsfrihet än om de är beväpnade med vapenalternativ 1. Beroende på hur terrängen ser ut, om det finns bra platser för att gruppera posteringen, vattendragets längd, skjutavstånd, mm, kan rekgruppen anpassa posteringens beväpning för att optimera understödet. Vid upprättande av en postering som syftar till att understödja en vattenövergång är de praktiska skjutavstånden för posteringen direkt avgörande för hur brett vattendraget kan vara. Slutsatsen av detta är att rekgruppen med vapenalternativ 2 kommer att kunna genomföra övergångar på bredare vattendrag, jämfört med vapenalternativ 1. Rekgruppen kan vara i behov av posteringar vid en mängd andra uppgifter, t.ex. vid rekognosering av vägbyggnation eller förläggingsrekognosering.⁵⁵ Även då ger vapenalternativ 2 större flexibilitet än vapenalternativ 1. Enligt mig kan en lämplig grundbeväpning för rekgruppen vid upprättandet av postering vara en tung kulspruta och ett psg 90. Detta medger förmågan att verka upp till 1300 meter samt möjlighet till precisionsbekämpning på avstånd upp till 800m. Båda vapensystemen kan bidra till psykiska effekter hos motståndaren som gynnar rekgruppen och sammanvägt ger detta ett bättre understöd till gruppen än vad som kan presteras med vapenalternativ 1. Eftersom vapenalternativ 2 ger en bättre verkan vid understöd av vattenövergång, än vad vapenalternativ 1 gör, resulterar det också i ett bättre skydd och en bättre rörlighet för soldaterna som genomför övergången.

5.7 Sammanfattning och slutsatser, övergång av vattendrag

När rekgruppen genomför en övergång av vattendrag i terräng som inte är tagen eller behärskas av egna förband kräver detta att rekgruppen anpassar sig taktiskt efter rådande förutsättningar.⁵⁶ Därför genomför man, när man skall beträda borte strand, en taktisk uppgång. Den taktiska uppgången ser jag som ett kritiskt ögonblick eftersom risken att bli upptäckt av en motståndare på borte strand är stor.⁵⁷ Soldaterna som genomför den taktiska uppgången understöds därför av posteringen på hitre strand. I denna situation är gruppens förmåga att verka beroende av posteringens förmåga att leverera understöd, kraftfullt samt välriktat, men också soldaternas eldberedskap och eldkraft vid den taktiska uppgången. När gruppen tagit borte strand upprättas ytterligare en postering i syfte att skydda rekognoseringen. Denna postering är troligtvis inte i samma behov av att kunna leverera kraftfull och välriktad verkan som posteringen på hitre strand. De måste dock vara kapabla att förvarna gruppen om en eventuell motståndare och verka i självförsvar alternativt för att fördröja motståndaren.

Rekgruppens taktiska och dolda uppträdande är under övergången av vattendraget bidragande till deras skydd. Om gruppen hamnar i sammanstöt anser jag dock att förmågan att verka är avgörande för att överleva situationen. Förmågan att verka ger, precis som i tidigare situationer, gruppen möjlighet till eldöverlägsenhet som resulterar i skydd och rörlighet.

⁵⁵ Krantz, 2007. s. 14.

⁵⁶ Krantz, 2007. s. 13.

⁵⁷ Krantz, 2007. s. 50.

Om rekgruppen förfogar över vapenalternativ 2 kommer dess förmåga att verka alltid att vara bättre jämfört med vapenalternativ 1. Det kan dock innebära en nedsatt rörlighet om gruppen väljer att genomföra övergången med kraftigare och fler vapensystem, framför allt under den taktiska uppgången. Men onekligen ger vapenalternativ 2 chefen en större handlingsfrihet och möjlighet att situationsanpassa efter rådande förutsättningar.

5.8 Generella slutsatser

Inför dessa slutsatser är det lämpligt att gå tillbaka till frågeställningarna för uppsatsen:

- Vilken vapenkapacitet har rekgrupperna?
- Hur skulle en utökad vapenkapacitet påverka de grundläggande förmågorna verkan, skydd och rörlighet?

Rekgruppen förfogar idag över den vapenkapacitet som beskrivs i vapenalternativ 1. I de tre delförfaranden som min analys har utgått ifrån anser jag att vapenalternativ 2 alltid är att föredra jämfört med vapenalternativ 1, eftersom rekgruppens förmåga att verka generellt blir bättre. Den psykiska effekten vapenalternativ 2, i förhållande till vapenalternativ 1, kan ha på motståndaren är inte heller att underskatta. Denna utökade förmåga att verka ger dessutom ett bättre skydd och en bättre rörlighet i en mängd situationer. Rekgruppen erhåller också en mycket större handlingsfrihet med vapenalternativ 2, samt möjlighet att situationsanpassa beväpningen.

De vapensystem som jag har valt att tillföra rekgruppen, enligt vapenalternativ 2, behöver dock inte bara innebära positiva effekter på förmågorna. Det kan i situationer innebära en nedsatt rörlighet på grund av en ökad belastning för soldaterna. En avvägning av hur förmågorna påverkar varandra måste göras inför varje situation. Ett felaktigt taktiskt användande av vapensystemen kan innebära förödande konsekvenser för alla förmågor men kanske främst för rörligheten.

Ett korrekt taktiskt nyttjande av utrustning och vapensystem ingår i utbildningen av soldater och är, enligt mig, ett krav som måste kunna ställas på alla enheter i Försvarsmakten. Således är en utökad vapenkapacitet för rekgruppen att föredra då fördelarna överväger nackdelarna.

Det ter sig naturligt att rekgrupperna kommer få en ökad förmåga att verka vid tillförsel av fler och kraftigare vapensystem. Svårigheten är dock att öka vapenkapaciteten utan att förändra grundförutsättningarna för rekgruppen. För många tunga och skrymmande vapensystem skulle påverka t.ex. förmågan till dolt uppträdande.

Således anser jag att jag har svarat på mina frågeställningar.

5.9 Diskussion

Vägen mot det nya insatsförsvaret ställer högre krav på självständigt uppträdande av rekgrupperna. Detta har jag under större övningar själv upplevt då jag observerat att rekgrupperna flertalet gånger löst uppgifter självständigt trots en relativt hög hotbild. Under övningar vid utbildningen av Nordic Battlegroup (NBG) 2007-2008 användes dessutom rekgruppen, som ingick i ingenjörkompaniet, flertalet gånger som ren spaningsresurs med höga krav på självständigt uppträdande under hög hotbild.⁵⁸

Om rekgrupperna förväntas lösa den typ av uppgifter under de förhållanden som beskrivs i olika reglementen, samt uppgifter som övas under större övningar, anser jag att rekgruppens nuvarande förmåga att verka inte är tillräcklig. De vapensystem, enligt vapenalternativ 2, som jag valt är exempel och det kan av olika anledningar finnas mer lämpliga vapensystem. Införandet av nya vapensystem kommer att innebära konsekvenser avseende viktbelastning av soldaterna, utrymme för utrustning i fordon, mm. Dessa konsekvenser bör också beaktas vid val av eventuella vapensystem. Hur som helst bör rekgruppen enligt mig tillföras vapenkapacitet för att ha realistiska möjligheter att hantera en sammanstöt.

⁵⁸ I samtal med Kn Henrik Andersson, stridsledare vid Bataljonsstaben, NBG, 09-01-14

6 AVSLUTNING

6.1 Sammanfattning

Rekognoseringsgrupperna som ingår i ingenjörbataljonerna skall kunna lösa rekognoseringsuppgifter under vatten såväl som på land. Uppgifterna kan de utföra både som stöd för främre förband (combat support) och för bakre enheter (force support). Rekgrupperna understödjer vanligen andra enheter men skall kunna uppträda och lösa uppgifter självständigt. Övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar har ställt nya krav på rekgrupperna vilket resulterade i behovet av ett nytt reglemente. Den första januari år 2008 fastställdes att det nya reglementet *FältarbR Dyktjänst 2007* skulle tillämpas för utbildning vid Ing 2. Denna uppsats syftar till att förhoppningsvis bidra med att upptäcka eventuella utvecklings- och eller förändringsbehov av dyktjänsten som det nya reglementet kan medföra. Uppsatsen har framför allt avhandlat rekgruppernas vapenkapacitet och frågeställningarna för uppsatsen är:

- *Vilken vapenkapacitet har rekgrupperna?*
- *Hur skulle en utökad vapenkapacitet påverka de grundläggande förmågorna verkan, skydd och rörlighet?*

Uppsatsen har beskrivit hur rekgrupperna är organiserade, vad de har för utrustning och vilka uppgifter de skall kunna lösa. Utifrån en typsituation och två olika vapenalternativ har en analys genomförts avseende förmågorna verkan, skydd och rörlighet.

Ett av vapenalternativen innehåller rekgruppernas nuvarande vapenkapacitet och det andra alternativet innebär en utökad vapenkapacitet med fyra nya vapensystem.

De viktigaste slutsatserna är:

- Det vapenalternativ som ökar vapenkapaciteten resulterar, vid korrekt taktiskt nyttjande, i en utökad förmåga att verka och har en psykisk effekt på motståndaren som gynnar rekgruppen.
- Förmågan att verka är avgörande vid en sammanstöt för att kunna uppnå eldöverlägsenhet. Denna eldöverlägsenhet resulterar i utökat skydd och rörelse för rekgruppen.
- Den utökade vapenkapaciteten ger en större handlingsfrihet och möjlighet att situationsanpassa beväpningen efter uppgiften och rådande förutsättningar.
- Vid övergång av vattendrag är rekgruppernas praktiska skjutavstånd direkt avgörande för hur breda vattendrag rekgrupperna kan rekognosera och passera utan understöd från andra förband.
- Vid tillförsel av vapensystem bör man beakta konsekvenserna det kan medföra, då det kan påverka rekgruppernas grundförutsättningar.

Utifrån de uppgifter som rekgruppen förväntas lösa anser jag att deras nuvarande vapenkapacitet inte är tillräcklig. Jag anser att rekgruppen bör tillföras vapenkapacitet för att erhålla realistiska möjligheter att hantera en sammanstöt.

6.2 Förslag på vidare forskning.

Denna uppsats har behandlat förmågor utifrån vapensystem som är avsedda att verka mot en obepansrad motståndare. Jag ser ett behov av att vidare undersöka rekgruppernas förmåga att verka mot bepansrade fordon. Att dessutom undersöka på detaljnivå, soldatnivå, hur rekgruppen rent tekniskt skall agera i olika stridssituationer, för att optimera dessa vapensystem, anser jag också kunna vara av intresse. Jag tror nämligen att det kan finnas grundförutsättningar som skiljer rekgruppen från t.ex. en ingenjörgrupp.

6.3 Källförteckning

6.3.1 Litteratur

Doktrin för markoperationer (Stockholm: Försvarmakten, 2005)

Krantz, Mikael, *Fältarbetsreglemente Dyktjänst* (Stockholm: Försvarmakten, 2007)

SjutR Ksp 90B, (Stockholm: Försvarmakten, 2007).

SkjutR F Pist, (Stockholm: Försvarmakten, 1995).

SjutR Psg 90, (Försvarmakten: Stockholm, 2002)

SoldF, (Försvarmakten: Stockholm, 2001)

SoldR Mtrl Vapen, 40mm Granattillsats ak, (Stockholm: Försvarmakten, 2001).

SoldR Mtrl Vapen Tung kulspruta 12,7mm, (Stockholm: Försvarmakten, 2004).

SoldR Mtrl Vapen Psg 90, (Stockholm: Försvarmakten, 2004).

SoldR Mtrl Vapen Ksp 58B, (Stockholm: Försvarmakten, 2000).

SoldR Mtrl Vapen Ksp 90BB, (Stockholm: Försvarmakten, 2004).

Provisorisk SoldR Mtrl Vapen Ak 5C, (Stockholm: Försvarmakten, 2007).

Utbildningsanvisning strid för ingenjör förband 2006/2007, (Försvarmakten 2006)

6.3.2 Övriga källor

Dokument avseende generella anvisningar och metoder för ytsim, Attackdykarna, AMFBAT 2006, tilldelat av Mj Peder Andersson, dykföreträdare Ing 2.

Utrusningslista rekgrupp, orgår 2009, Försvarmakten.

Samtal med Mj Peder Andersson, Dykansvarig vid Ing 2, 09-01-29

Samtal med Kn Peter Ernfridsson, typförbandsansvarig vid Ing 2, 09-01-28

Samtal med Kn Daniel Johansson, rekutbildad officer vid Ing 2, 09-01-14

Samtal med Kn Henrik Andersson, stridsledare vid Bataljonsstaben, NBG, 09-01-14

6.3.3 Bildförteckning

5.1-5.2: Hämtad från Krantz, 2007. s. 66.

5.3: Hämtad från Krantz, 2007. s. 67.

Bilaga 1

Vapen	Skjutavstånd	Vikt	Kaliber	Typ	Verkan ⁵⁹	Övrigt ⁶⁰
Ak 5C ⁶¹	400m	5 kg	5,56 x 45 mm	Personligt eldhandvapen. Automatkarbin.	God verkan mot oskyddad trupp.	
Granattillsats ⁶²	Punktmål: 150m Ytmål: 350m	1.5 kg	40 x 46 mm	Enkelskottsvapen som monteras på automatkarbinen.	God verkan i 5m radie runt nedslagsplast. God verkan mot obepansrade fordon och möjlighet att bekämpa mål bakom frontala skydd. Verkan kan jämföras med en språnghandgranat.	
Tung kulspruta ⁶³	Punktmål: 800m Ytmål: 1300m	104 kg	12,7 x 99 mm	Understödsvapen. Kulspruta.	Synnerligen god verkan mot oskyddad trupp. God verkan mot lätt bepansrade fordon. Mycket lämpligt understödsvapen.	Kan användas fordonsmonterad.
Psg 90 ⁶⁴	800m	6,4 kg	7,62 x 51 mm	Prickskyttegevär.	Precisionsbekämpning på långa avstånd.	
Ksp 58B ⁶⁵	600m	13 kg	7,62 x 51 mm	Understödsvapen. Kulspruta.	God verkan mot oskyddad trupp. Kaliber 7,62 innebär högre anslagskraft och bättre möjlighet att bekämpa trupp som vidtagit enklare skyddsåtgärder, jämfört med kaliber 5,56.	Kan användas fordonsmonterad. Vid avsutten strid kan ksp 58B bemannas av två soldater för att få högre effekt och för att medbringa ammunition.
Ksp 90B ⁶⁶	Yteld: 600m Punktmål: 400m ⁶⁷	10kg	5,56 x 45 mm	Personligt eldhandvapen. Kulspruta.	God verkan mot oskyddad trupp. Högre eldhastighet än ak 5C.	Kan monteras på fordon. Lättare och smidigare att hantera för skytten än ksp 58B.
Pistol 88 ⁶⁸	25-50m	Ca 1 kg	9x19 mm	Personligt eldhandvapen.	God verkan mot skyddad trupp upp till 25m därefter är skyttens skicklighet väldigt avgörande.	Smidigt alternativ i trånga utrymmen och på korta avstånd.

⁵⁹ Grundat på erfarenhet av mig själv och vapenofficer Kn Nicklas Björkdahl.

⁶⁰ Grundat på erfarenhet av mig själv och vapenofficer Kn Nicklas Björkdahl.

⁶¹ *Provisorisk SoldR Mtrl Vapen Ak 5C*, (Stockholm: Försvarmakten, 2007), s. 4.

⁶² *SoldR Mtrl Vapen, 40mm Granattillsats ak*, (Stockholm: Försvarmakten, 2001), s. 5.

⁶³ *SoldR Mtrl Vapen Tung kulspruta 12,7mm*, (Stockholm: Försvarmakten, 2004), s. 8.

⁶⁴ *SoldR Mtrl Vapen Psg 90*, (Stockholm: Försvarmakten, 2004), s. 7.

⁶⁵ *SoldR Mtrl Vapen Ksp 58B*, (Stockholm: Försvarmakten, 2000), s. 7.

⁶⁶ *SoldR Mtrl Vapen Ksp 90B*, (Stockholm: Försvarmakten, 2004), s.6.

⁶⁷ *SjutR Ksp 90*, (Stockholm: Försvarmakten, 2007), s. 13.

⁶⁸ *SkjutR F Pist*, (Stockholm: Försvarmakten, 1995), s. 9.